

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Demonstrationes
Chronologico-Historico-Juridico-Canonicæ**

Callenberg, Caspar

Coloniae, 1734

§. Quarti Articulus Tertius. Exhibet 6tam septimàmque Rationem
intrinsicam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63192](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63192)

Nu. 202.
Mixta Col-
legia à se-
quiere sexu
simpliciter
denomi-
nantur.

tendentes 2. de Statu Monach. V. Canonice Seculares) in Germaniâ & Belgio esse Ecclesias Collegiatis, sive Collegia Nobilium Feminarum, quæ solent dici Canonice Seculares, ut Lindavii, Buchovia, Ratisbona, Essa. Indubitatum est autem, duo Ratisbonensia Collegia, nimirum Monasterium superius & inferius, iidem Collegium Essense, seu Essendiese, esse mixta. Vide Num. 162. & 164. & alibi.

Ergo Collegia Canonissarum mixta nullatenus respecto Virorum consortio simpliciter Collegia Nobilium Feminarum vocantur. Ergo & continentur sub universalissimis Textûs verbis: *In quibuslibet Mulierum Monasteriis*, maxime si huic Rationi junxeris alias mox secuturas.

S. QUARTI ARTICULUS TERTIUS.

Exhibet etiam septimamque Rationem intrinsecam.

Nu. 203.
Lex tri-
ginta an-
nos præsci-
bens, est
omnino fa-
vorabilis.

Ratio intrinseca sexta: Dispositio Capitis Indemnitatibus, in quantum Abbatissis ætatem Tricennem præfigit, multis titulis est FAVORABILIS, adeoque extendenda, & quàm latissimè interpretanda, maxime cum adfit universalissima dictio: *Quibuslibet*, juxta Regulam Juris: *Odia restringi, & favores convenit ampliari.* C. *Odia de R. J. in 6.* Est autem indubitatè Favorabilis Dispositio Cap. *Indemnitatibus*; nam

Primò, ut dignoscatur, sitne Dispositio aliqua favorabilis, an odiosa inspicenda est Ratio Proœmialis Teste Baldo in *L. Si quis. n. 5. vers. Sed quomodo agnoscam C. de Pactis* Corneus *Conf. 236. diligenter consideratis. L. 4. Caput Aquensis decis. 215. n. 8. libr. 3.* Mandosius in *Regul. de Annal. q. 4. n. 7.* nec non videntum, an Legislato principaliter motus fuerit ob favorem, licet Dispositio secundariò redundet in odium alterius. *L. qui exceptionem 40. ff. de condict. indebit. ubi* notat Bartol. 2. *Notabil. num. 2.* & reliqui omnes. Curtius senior *Conf. 9. Ticinensi Statuto num. 20. vers. & ita in proposito.* Milius in *Repertor. vers. Lex dicitur favorabilis*, aliique passim.

Nu. 204.
Ob ratio-
nem Præ-
mialem,
quæ est, ut
consulatur
indemni-
tati Mo-
nasteriorum.

Jam autem Ratio Proœmialis C. *Indemnitatibus* apertè datur his clarissimis verbis: *Indemnitatibus Monasteriorum, quæ frequenter propter Electiones in discordiâ celebratas in ipsis grandia in Spiritualibus & Temporalibus dispendia patiuntur, occurrere desiderabiliter affectantes, statuimus &c. nec in Abbatissam &c. de cætero eligatur aliqua, nisi tricesimum annum compleverit.* Quæ Ratio utique est favorabilis, cum primariò respiciat utilitatem, & favorem Monasteriorum, & Ecclesiarum, qualis Dispositio indubitatè est favorabilis. Abb. in *C. nihil n. 1. vers. 2. principaliter de Elect.* Caput Aquensis *Decis. 215. n. 6. & Decis. 202. n. 4. L. 3.*

Etiam si

Etiamsi alias sit *pœnalis*, quia favore Ecclesiarum dicitur favorabilis, & extendenda. Geminianus *conf.* 37. *dubatur sub n. 6. v. 3. Ubi constitutio. & conf.* 106. *super dicto dubio n. 2. Gometz. de Expectativ. n. 100.* Adeoque Caput *Indemnitibus*, etsi *pœnale* foret; tamen ad Collegia mixta extendi deberet; sed nec *C. Indemnitibus* *Pœnale* est; nec hic ulla *extensione* opus est; cum Caput *Indemnitibus* *Primariò*. & per se (ut n. 150. 193. demonstratum est) de *Mixtis* agat, adeoque illa comprehendat; ideoque de *mixtis non extensivè*, sed vel maxime *comprehensivè* tractet.

Secundò dispositio *Capitis Indemnitibus*, quatenus *Abbatissis* *ætatem* *Tri-cennalem* præstituit, *summè favorabilis* est; quia sic corrigit abusum & errorem, qui irreperat in Ecclesiam Dei, dum *Jura Antiqua* sub prætextu *capitis cum in cunctis. §. Inferiora de Elect.* (quod tamen ne verbulo corrigit vetera *Jura* de *ætate* *Abbatissali* *agentia*) ante tempora *Bonifacii VIII.* perperam, & viâ facti eligebantur in *Abbatissas* *Juvenulæ*, quæ vix 25. *ætatis* *annum* attigerant. Audiat hac super re *Glossa* in *C. Indemnitibus. V. Tricesimum* ibi: *Olim Abbatissa* *debebat esse Sexagenaria; Can. Juvenulas. caus. XX. q. 1. SED NON UTE-* *BAMUR ILLO JURE, sed per Decretum capitis cum in cunctis. §. Inferiora.* *de Elect. eligebantur, quæ attigerat XXV. annum: nunc autem imposta est certa* *Meta.* Cujusmodi *Electioni* sub prætextu solo *Juris*, de facto celebratæ adaptari rectè possunt verba. *L. 13. ff. de injur. Usurpatum tamen & hoc est; etsi* *nullo jure.* Correxerit ergo *Caput Indemnitibus* abusum *Juris*, & hinc est favorabile. Dico abusum *Juris*, nam certum est, quòd *Caput Cum in cunctis. §. Inferiora.* nec verbulo mentionem faciat de *Abbatissis*, adeoque non censetur vetera *Jura* de *Abbatissis* conscripta abrogasse; cum *Correctio* *Juris* in omni interpretatione sit vitanda, *ne Jura tot vigilis fabricata unico verbo* (imò potius *nullo verbo*, & solo silentio) *tollantur* *Abb. conf. 78. in princ. L. 2. Geminian. conf. 131. in princ. Tuschus litt. C. concl. 1037. n. 1. & 2. Ancharan. conf. 190. in princ.* Si autem *C. Cum in cunctis. §. Inferiora*, non correxerit *Jura*; & *ætatem* *Abbatissalem* ad 25. annos non restrinxerit; evidens est fuisse abusum *Juris*; quando sub prætextu *capitis Cum in cunctis. §. Inferiora*, *Virgunculæ* 25. annorum, ad *Clavum* *Monasteriorum* sunt promotæ. Consequenter *caput Indemnitibus*, quo hic abusus sublatus est, abusum *Juris* sustulit, non autem *Jus* ipsum correxit, adeoque favorabile est, latissimèque interpretandum; utpote *correctorium* abusus, non *Juris*.

Nu. 205.
Dein, quia
corrigit
abusum
Juris.

Confirmatur: vel *caput cum in cunctis. §. Inferiora.* agit de *Abbatissarum* in *Collegiis mixtis* *ætate*, vel non? si agat; cum sic sit *correctorium* *Juris* *Veteris*, exigentis *sexaginta* annos; etiam *dispositiones* *correctoriæ* *Juris*, se extendent ad *casus* *mixtos*. Si non agit de *ætate* *Abbatissarum* in *Collegiis mixtis*; *caput Indemnitibus* etsi agat de *Collegiis mixtis*, non erit *correctorium* *capitis. cum in*

cunctis; cum ut supponimus hoc *c. cum in cunctis*, non agat de Collegiis mixtis. Et hoc Dilemmate, Seu fulmine percussus jacet Ficulneus adversariorum Achilles, quem ex imaginariâ Juris correctione (quam capiti *Indemnitatibus* affingunt) sibi fabricarunt.

Tertiò favorable est *c. Indemnitatibus*, quâ ætatem triginta annorum decernit; quia per illam dispositionem à 25. annis per abusum Juris inductis, propius reditur ad Jus commune vetus, vel 40., vel 60. annos præscribens. 40. enim Annos præscribit *Novella 123. cap. 13. de Sanctiss. Episc. & Auth. Diaconissam*

Nu. 206. *c. de Episcop. & Cleric. & can. Nemo 2. Dist. 78. sexaginta autem requirebat can. Juvenula, caus. XX. q. 1.* Favorabilis est enim omnis Lex, per quam reditur ad Jus commune, & vetus. Latè Felin. in *c. cum accessissent n. 5. vers. Hanc declarationem de consti.* Jalon. in *L. Si unus. § pactus. ne peteret n. 2. & seq. ff. de pact. Gonz. Gloss. 7. n. 13.*

Unde cum Caput *Indemnitatibus*, præfigens ætatem 30. annorum Abbatissis, tot titulis sit favorable, etsi non comprehenderet mixta (ut tamen comprehendere ostendimus à n. 192.) attamen per extensionem ad mixta porrigendum esset. Ut hîc nihil dicam, quod in illâ hypothesi caput *Indemnitatibus* etiam ad mixta extendendum foret, propter rationis, cum simplicibus, non tantum identitatem, sed & majoritatem; cum ratio hujus legis magis urgeat in mixtis, quàm in simplicibus Collegiis; ut relucet ex num. seq. & notorii Juris sit, legem ob rationis identitatem ad alios similes casus extendi. *L. illud 32. pr. ff. ad L. aquil. L. adigere. §. quamvis 2. ff. de Jur. Patron. c. cum dilecta. de confirmat. uil. vel inuil.* Sed quidquid id est; suffecerit hîc mihi, capiti *Indemnitatibus*, tot titulis (si præcisè spectes præstitutam Abbatissis tricenariam ætatem) summè favorabili; Legis *Correctoria*, & *Pœnalis* larvam (quam illi Adversarii affingunt) detraxisse. Certè Legis abusum, non est Legem, vel Jus corrigere.

Ratio Intrinsicca septima: Et licet tantisper in gratiam Adversariorum fingere-mus, caput *Indemnitatibus*, quâ præcisè ætatem Tricenariam præscribit (nam in multis aliis correctorium Juris esse nemo negat) non tam Juris abusum, quàm Jus corrigere; nihilo tamen secius adhuc mixta complecteretur Collegia; quia mixta Collegia in communi usu loquendi vocantur *Simpliciter Collegia Canonis-sarum*, Collegia *Nobilium Feminarum*, non attentâ Virorum mixturâ. Insu-per talibus Collegiis mixtis inest eadem, aut major ratio Legis; scilicet *Sexûs fragilitas*. vid. num. 197. & 202. Jam autem rectè ait Eruditissimus Rosener in Thesauro loc. commun. L. 11. c. 47. n. 4. *Mixtum continetur sub simplici*, quando ex communi usu loquendi, illud *Mixtum* reputaretur tanquam *simplex*, & isto casu dispositio loquens de simplici habet locum etiam in mixto. *L. Librorum 52. §. Quod tamen 4. ff. de legat. 3. L. Universorum 12. ff. de Pignorat. action. L. Si quis vinum 5. ff. de Vin. Trit. & oleo legat. Bolognin. in Repetit. L. 2. in princ. ff. de*

Nu. 206. Tertiò quia reducit ad Jus vetus 40. vel 60. annos exigens.

Nu. 207. Cap. *Indemnitatibus*, ut pote favorable foret extendendum; sed hîc extensione haud est opus.

Nu. 208. Etsi Caput *Indemnitatibus* esset correctorium; tamen mixta Collegia complecteretur, quia hac vulgò, & simpliciter, *Canonissarum*, &

ff. de Verb. Oblig. n. 62. & 66. vers. Secundo limitatur. & num. 75. vers. secundo fallit.

Idem Rosener loc. cit. vers. Quintò continetur, ubi in simplici, & mixto est eadem ratio; & multò magis si in mixto viget major Ratio, quam in simplici, tunc enim dispositio loquens de simplici habet locum etiam in mixto. Bolog. in d. L. in pr. n. 55. vers. Et ideo in istis mixtis, & n. 57. vers. Sicut e contrario. & n. 62. vers. Tertio fallit. & n. 67. vers. Tertio limitatur & n. 72. cum sequent. Surdus conf. 33. n. 29. ubi ampliat etiam in Pœnalibus, & odiosis & conf. 315. n. 58. Cardinalis Tuschus lut. M. concl. 294. n. 34. Polydor Ripa d. c. 4. n. 13. Rota decis. 385. n. 4. apud Farinac. p. 2. Recent.

Rectè Gallin. de Verb. signific. L. 9. c. 31. n. 21. Istis casibus in quibus, vel ex propriâ verborum significatione, vel ex vi comprehensivâ rationis, mixtum potest comprehendi sub simplicibus, ego non distinguo inter materiam odiosam, & favorabilem; quia significatio propria, qua resurgit etiam ex latiore significato, locum habet in quacunq; materiâ, quamvis strictâ, & odiosâ.

Rectè Castill. quotidian. Controv. L. 5. c. 134. n. 27. Quod si ex comprehensione rationis appareat de mente disponentis; tunc sive Ratio in dispositione sit expressa, sive una tantum possit assignari (quia paria sunt: ut est vulgatum) sive de ratione tacite, legitime tamen appareat, **CASUS MIXTUS SUB SIMPLICIBUS CONTINETUR**; non distinguendo inter materiam odiosam, vel favorabilem, quia Ratio dispositionis in materiâ strictâ facit extendi dispositionem. Surd. decis. 192. n. 2. & seq. Rota decis. 57. n. 13. part. 1. Recent. At enim Rationis identitatem, imò majoritatem Collegiis mixtis jam asseruimus à num. 192.

Pariter omnibus Germanis, Belgis, & Lotharingis notum est, quod **COLLEGIA CANONISSARUM MIXTA**, simpliciter Collegia Canonissarum, vel Collegia Nobilium Domicellarum, nullâ de viris facta mentione, vulgò appellantur.

Nota inquit Wagnerec in Clem. attendentes 2. de Statu Monach. V. Canonice Seculares, in Germaniâ, & Belgio esse Ecclesias Collegiatas, sive Collegia Nobilium Feminarum, que solent dici Canonice Seculares, ut Lindavii, Buechovia, Ratisbona, Esse. Ubi vides, quòd Autor Germanus, Collegia Ratisbonensia duo, scilicet *Monasterium Superius*, & *Monasterium Inferius*, item Collegium *Essen. e.*, quæ tria mixta esse vidimus, num. 162. 164. & alibi simpliciter vocet Collegia Nobilium Feminarum, ac si Virorum non adesset mixtura.

Et de Essensi mixto sic scribit Wexin Ariada. Carolin. part. 4. decad. 1. cas. 11. §. 6. n. 10. Valde viget à me non ita pridem oculis inspectum Nobilissimum, & Antiquissimum Collegium Canonissarum Essendiense. Et hic mixtum illud Collegium, simpliciter Collegium Canonissarum appellat.

Et de Ratisbonensi Superiore, mixto Collegio ita Myraus. L. de Canonic. cap. 41.

Mulierum
Colligia
vocantur:
& illis in-
est rationis
identitas
imò majori-
tas.

Nu. 209.
Mixta
Colligia
simpliciter
vocantur
Colligia
Canonissa-
rum;

Nu. 210.
Probat
id de Ra-
tisbonensi-
bus, &
Essensi.

41. *Monasterium Superius Ratisbonense, germanicè Ober Münster / Nobilium Canonissarum.* En iterum mixtum venit sub nomine simplicis. Et de *Ratisbonensi Inferiore*, itidem mixto idem Myræus loc. cit. *Inferius Monasterium Ratisbonense Nobilium Virginum, institutum est per Juditham.* Sic omnia alia Miscellanea Collegia, non attento Virorum additamento, ex communi loquendi usu nomen non à Canonicis, vel etiam à mixturâ, sed simpliciter à Canonissarum Collegia, Capitula, Monasteria &c. nuncupantur.

Nu. 211. *Item de Andennensi,* Sic de *Andennensi* mixto Myræus L. de Canonic. c. 19. in *primariâ autem Basilica residet insigne Nobilium Virginum Canonissarum, quæ triginta sunt numero, Collegium.*

Andlovviensi, Sic de *Andlovviensi* idem Myræus L. c. c. 39. *Andlovviense Collegium Canonissarum in Germaniâ.* Sic de eodem Bruschius in Chronol. Monast. V. *Andlow S. Fabiano & S. Felicitati sacrum Canonissarum celebri loco natarum opulentum Collegium.*

Freckenhorstensi, Sic de *Freckenhorstensi* Mixto (quod præsentis liti formitem subjecit, & præsentis Scriptioni ansam præbuit) Bolandus in Actis SS. Belgic. in Vita S. Thiatildæ in Addend. 30. Januar. pag. 1154. *Freckenhorstum, sive Freckenhorst Vicus, in eoque nobile & pervetustum SANCTIMONIALIUM CANONICARUM COLLEGIUM.* Et de eodem Henschenius in Act. SS. Belg. in Vita S. Ludgeri 26. Martii n. 57. *Est Freckenhorstum, sive Freckenhorst, Nobilium Canonissarum Cœnobium.* De eodem Boland. L. c. n. 1156. *Ad sinistrum Templi latus jacet Claustrum Canonissarum.*

Malbodiensi, Sic de *Malbodiensi* Mixto Guicciard. in Descript. tot. Belgii pag. 469. *Habet etiam istud oppidum unum è Nobilissimis Illis Canonissarum Collegiis, qualia nempe Montense, & Nivellense, supra Nobis descripta.*

Monasteriensi S. Fregandi, Sic de *Monasteriensi* S. Fregandi Mixto Guicciard. L. c. pag. 492. *alterum porro Canonissarum Nobilium Monasterium, Andennensi adsimile, extat ad Savim fluvium.*

Montensi, Sic de *Montensi* Mixto Guicciard. L. c. pag. 455. *Visendum est in hac Urbe Nobilissimum illud Collegium Canonissarum, quod tanto &c.*

Sic de Collegio Monasterio - Belisiensi, vulgò *Münsterbilsen* Myræus de Canonic. cap. 34. in fin. *Monasterium Belisiense hodie est Canonissarum Virginum Collegium, extra urbem Belisiam &c.*

Nivellensi, Sic de *Nivellensi* Mixto Guicciard. L. c. p. 252. de S. Gertrude loquens: *Instituit Celeberrimum illum Ordinem Canonissarum, quem hodieque tantâ cum Majestate &c. inibi est conspicere.*

Thorensi, Sic de *Thorensi* Mixto Myræus L. c. c. 64. *Est illud hodie Nobilissimarum Virginum Canonissarum illustre ac potens Collegium.* Idem de eodem in Diplom. Belgic.

Belgic. L. 1. cap. 24. Cœnobium Thorense, quod est Illustre Nobilium Virginum
 Canoniarum Collegium.

Unde vides, mixta Collegia vulgò non tantùm à rudi plebe, sed à gravissimis
 doctissimisque Scriptoribus, rem ex professo tractantibus, simpliciter Canonissarum
 Collegia &c. vocari, nullo habito ad Viros respectu.

Et quid mirum? denominatio semper à digniori, potiori, & potentiori de-
 sumitur. L. Quidquid 27. §. 2. ff. de acquirendo rer. Domin. L. Queritur 10. ff. de
 statu homin. L. 1. in princ. ubi Gloss. & DD. de V. O. at in mixtis Ecclesiis (quæ
 primariò pro sequiore Sexu fundatæ sunt, quæque ex hoc sexu totius Collegii
 Caput habent) Canonissæ, sæpe Casarum, Regum, Principum, Marchionum,
 Ducum, & Comitum, ad minimum Perillustrium Parentum Filix; Canonice
 Civilem Statum non egressis, & ad Servitium in Divinis præstandum vocatis;
 & numero passim, & Dignitate semper, tantùm anteeunt;

Ante alios quantum Pegasus ibat equos (a)

Ut ex sequentibus Articulis luculentius palàm fiet. Et ut Collegia illa mixta,
 licet ignobiles Canonicos contineant, à prædominante Perillustri Sexu Femineo,
 nihilominus vulgò in Germaniâ Teste experienciâ: Frey Adliche Stiffter:
 libera Nobilia Collegia, appellantur; ita pariter, licet ex viris mixta sint; tamen
 simpliciter Canonissarum Collegia vocitantur. Quamobrem, cum secundum
 communem usum,

Quem penes Arbitrium est, & mos, & norma loquendi (a)

Verba debeant intelligi, & Leges Canonésque explicari L. librorum 52. §. Quid
 tamen 4. ubi Bartol. ff. de legat. 3. L. labeo 7. de Supellect. legat. L. Cum Lanionis.
 L. 18. §. Item 3. ff. de fundo instruct. & communis usus, Collegia Canonissarum
 vocet, sive simplicia sint, sive mixta; hinc Lex Bonifaciana in C. Indemni-
 tatibus. §. penult. de Collegiis Canonissarum Secularium agens, ut ex Sphi illius
 summario liquet, complectetur, seu comprehendet tam Collegia Mixta,
 quàm Simplicia.

Unde et si transmitteremus, Caput Indemnitatibus, etiam præcisè circa præ-
 scriptam Abbatissis ætatem, esse correctorium, nihilo tamen illud minus, ob
 communem usum loquendi, & rationis identitatem, imò majoritatem, com-
 prehenderet Collegia Mixta.

§. 4. ARTICULUS QUARTUS

Pertractat causam intrinsecam suam gnâmqve.

Ratio octava, quæ cum septimâ non parùm sororiatur: Mixtum omne
 sequitur naturam sui simplicis magis digni. L. Queritur 10. ff. de statu
 homin.

(a) Ovid. (b) Horatius de Arte Poëtica.

Nu. 212.
 Quare
 Mixta sim-
 pliciter vo-
 centur Col-
 legia Cano-
 nissarum?

Nu. 213.
 Vocantur à
 Feminis
 Canonissarum Colle-
 gia, sicut à
 Feminis
 vocantur
 Collegia
 Nobilia.

Nu. 214.
 Etiam si C.
 Indemni-
 tatibus
 esset Corre-
 ctorium;
 compre-
 henderet
 tamen
 mixta, &
 quare.